



ПОЉОПРИВРЕДНЕ СТРУЧНЕ
СЛУЖБЕ СРБИЈЕ



Министарство пољопривреде,
шумарства и водопривреде

Žilogriz (*Capnodis tenebrionis*)



Poljoprivredna stručna služba Prokuplje

027/329-418

Savetodavac za voćarstvo Dejan Tonić

Savetodavac za zaštitu bilja Snežana Jović

Izuzetno opasna štetočina, koja se pojavljuje u zasadima koštičavih voćaka, izazivajući ogromne štete – sušenje i propadanje pojedinačnih stabala ili celih zasada. Žarišta su zaražena stara, obamrla stabla trešanja, bresaka i drugih koštičavih voćaka.

Mnogi su krajevi ostali bez voćaka upravo zbog žilogriza. Treba napomenuti da je pojava ove štetočine najvećim delom prouzrokovana globalnim klimatskim promenama, koje nisu zaobišle ni naš reon, obzirom na to da se radi mediteranskoj štetočini.

U Topličkom okrugu koji je poznat po proizvodnji višnje i šljive i u kome se poljoprivredna proizvodnja najvećim delom zasniva upravo na voćarskoj proizvodnji, ova štetočina je, u vrlo kratkom vremenskom periodu, postala ne samo ekonomski najznačajnija, već i socijalno značajna upravo iz razloga što je velikom delu poljoprivrednih proizvođača – voćara, prihod koji ostvaruju ovim vidom proizvodnje i jedini prihod na gazdinstvu.

Odrasli insekt je tvrdokrilac crne boje, pokriven jakim hitinskim oklopom, deo iza glave je hrapav i prekriven beličastom prevlakom koja se vremenom skida, zbog čega kod starijih formi nedostaje, dužine 2-3 cm, koji se čitave godine hrani na voćkama, peteljkama lišća i korom – pri tom ne pravi značajnije štete. Od početka juna do kraja avgusta ženka odlaže jaja ispod površine zemlje, blizu stabala voćaka.



Ženka jaja polaže na koru donjeg dela stabla ili plitko u zemljište do 35 cm udaljenosti od stabla, gde položi oko 95 % jaja, a ostala jaja položi u zemljište na udaljenost do 1 m. Mesto na koje ženka polaže jaja potrebno je poznavati zbog sprovođenja efikasne, a ujedno i ekonomične zaštite. Nakon 10-20 dana iz jaja izlaze larve koje prodiru u korenje i nanose glavne štete.

Larva je ogromna do 50 mm, bledo žute boje, pljosnata sa izraženim usnim aparatom i velikom glavom tamne boje. Lutka je prljavo bele boje. Prezimljava kao larva ili odrasli insekat ispod kore višnje u zoni korenovog vrata.



Prezimljava kao larva ili odrasli insekat ispod kore višnje u zoni korenovog vrata. Odrasli insekat se javlja sredinom jula i dodatno se hrani do polnog sazrevanja korom mladih grančica listom i lisnom drškom. Ženka polaže od 100 do 600 jaja na prelazu stabla u korenovog vrata. Ispiljena larva se ubušuje u predelu korenovog vrata ispod površine zemlje. Larva se tu zadržava 1 do 2 godine hraneći se živim tkivom, praveći hodnike. Što je voćka mlađa to je veća mogućnost da se ista osuši, jer je manja debljina korenovog vrata, pa dolazi do potpunog prekida

spvodnih snopića, što uslovljava sušenje celog stabla višnje.



Suzbijanje

Žilogriz se može suzbijati primenom različitih mera: mehaničkih, agrotehničkih i hemijskih.

Sve ove mere imaju preventivni karakter koje trebaju da spreče ulazak larve u koren voćaka, jer je tada kasno intervenisati.

Mehaničko suzbijanje se sastoji u skupljanju odraslih insekata čime se smanjuje brojnost populacije pre kopulacije, ili u sprečavanju ženki da jaja položi u neposrednu blizinu voćaka odnosno na prizemni deo stabla. U tu svrhu donji deo stabla i zemljište oko njega prekriva se crnom PVC folijom koja se

prekrije zemljom ili se preko nje stavi PVC mreža s okcima promera do 2 mm. Od agrotehničkih mera češća površinska obrada, a posebno navodnjavanje doprinose smanjenju napada žilogriza.

Hemijske mere suzbijanja koriste se za suzbijanje odraslih insekata u vreme njihove ishrane s peteljkom listova, primenom insekticida na bazi

dimetoata, imidaklorida, deltrametrina. Larve se suzbijaju primenom zemljišnih insekticida na bazi foksima ili karbofurana rasipanjem oko voćaka u promeru do 1 m oko stabla s tim da se insekticid unese plitko u zemljište.

Važno je napomenuti da zdrava stabla, i ona stabla koja nisu u šoku od nedostatka vlage mogu da se odupru napadu larvi jer lučenjem smole sprečava ulazak insekata u koren, aonima koji su ušli onemogućava život.

